

**บทที่ 4**

**พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533**

**แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3**

**พ.ศ. 2537 และ พ.ศ. 2542**

# พระราชบัญญัติประกันสังคม (SOCIAL INSURANCE ACT)

เหตุผลในการใช้พระราชบัญญัตินี้คือ เนื่องจากได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 มาเป็นเวลานานแล้ว แต่ในขณะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมยังไม่อำนวยให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับ ปัจจุบันนี้การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ก้าวหน้าไปมาก สมควรสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่น โดยการจัดตั้งกองทุนประกันสังคมขึ้นเพื่อให้การสงเคราะห์แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นซึ่งประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน รวมทั้งกรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ สำหรับกรณีว่างงาน ซึ่งให้หลักประกันเฉพาะลูกจ้างซึ่งจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

# บทที่ 1

## บทบัญญัติทั่วไป

**มาตรา 1** พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533”

**หมายเหตุ** ขณะนี้ได้มีการออกพระราชบัญญัติประกันสังคมแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2537 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 โดยมีการแก้ไขข้อความบทบัญญัติกฎหมายให้มีความรัดกุมชัดเจน และสะดวกในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

**มาตรา 2** พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติหมวด 2 ของลักษณะ 2 ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และบทบัญญัติมาตรา 40 ให้ใช้บังคับภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

**อธิบาย** พระราชบัญญัติประกันสังคมนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาคือวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2533 โดยประกาศเป็นฉบับพิเศษ เล่ม 107 ตอนที่ 161 ดังนั้นพระราชบัญญัติประกันสังคมฉบับนี้จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 เป็นต้นไป โดยให้ใช้บังคับทั่วราชอาณาจักร เว้นแต่บทบัญญัติ หมวด 2 ของลักษณะ 2 คือเรื่องการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นระยะเวลา 180 วันนับแต่วันที่ 1 กันยายน 2533 คือ การจัดเก็บเงินสมทบนั้นให้เริ่มทำการจัดเก็บตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2534 เป็นต้นไปในอัตราส่วนที่เท่า ๆ กันระหว่างนายจ้าง ลูกจ้างและรัฐบาล ส่วนบทบัญญัติมาตรา 40 คือผู้ประกอบการอาชีพอิสระและประชาชนทั่วไป จะสามารถสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนได้ภายใน 4 ปีนับแต่วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 ซึ่งขณะนี้ มีผลใช้บังคับไปแล้วตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2537

**มาตรา 3** ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497

**อธิบาย** เดิมได้มีการออกกฎหมายประกันสังคมฉบับแรกในปี พ.ศ. 2497 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ได้กำหนดว่าจะให้มีผลใช้บังคับเมื่อใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แสดงว่ากฎหมายประกันสังคม พ.ศ. 2497 ยังคงมีอยู่ จึงจำเป็นต้องบัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 เสียและให้ใช้พระราชบัญญัติประกันสังคมฉบับนี้แทน

นอกจากนี้มาตรา 3 วรรคสองยังมีบัญญัติอีกว่า บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดแย้งกันกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

#### มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(1) ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และลูกจ้างชั่วคราวรายชั่วโมงของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ยกเว้นลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน<sup>(1)</sup>

(2) ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(3) ลูกจ้างของนายจ้างที่มีสำนักงานในประเทศ และไปประจำทำงานในต่างประเทศ

(4) ครูหรือครูใหญ่ของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

(5) นักเรียน นักเรียนพยาบาล นิสิตหรือนักศึกษา หรือแพทย์ฝึกหัด ซึ่งเป็นลูกจ้างของโรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือโรงพยาบาล

(6) กิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

#### อธิบาย พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(1) ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และลูกจ้างชั่วคราวรายชั่วโมงของราชการไม่ว่าจะเป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น เพราะราชการทั้งหมดดังกล่าวมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนบังคับใช้โดยเฉพาะอยู่แล้วในทุก ๆ ด้าน แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนของส่วนราชการดังกล่าว ยังต้องอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติประกันสังคม ฉบับนี้ คือต้องเป็นผู้ประกันตนและส่งเงินสมทบ เข้ากองทุนประกันสังคม

(2) ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทยไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้เช่นกัน

(3) ลูกจ้างของนายจ้างที่มีสำนักงานอยู่ในประเทศไทย และไปประจำทำงานอยู่ในต่างประเทศ เช่น ลูกจ้างของธนาคารกรุงเทพ จำกัด ไปทำงานอยู่ ณ ธนาคารกรุงเทพสาขาโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ไม่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคม และไม่อยู่ในข่ายบังคับของกฎหมายประกันสังคมแต่อย่างใด

(4) ครูหรือครูใหญ่ของโรงเรียนเอกชน เพราะมีกฎหมาย พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชนบังคับอยู่แล้ว จึงได้รับยกเว้น แต่ลูกจ้างของโรงเรียนเอกชนไม่ได้รับการยกเว้น ยังต้องส่งเงินเข้าสมทบกองทุนประกันสังคมเช่นเดิม

<sup>(1)</sup> แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 3

(5) นักเรียน นักเรียนพยาบาล นิสิต หรือนักศึกษาแพทย์ฝึกหัดหรือฝึกงาน หรือเรียน อยู่ในโรงเรียน หรือทำงานเป็นลูกจ้างของโรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือโรงพยาบาลใด ๆ อยู่ ได้รับ ยกเว้นเช่นกัน

(6) กิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งขณะนี่ยังมิได้มีกำหนดนอกเหนือไปจากนี้แต่อย่างใด

#### มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้าง ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร แต่ไม่รวมถึงลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย

“นายจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างและให้หมายความรวมถึงถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย

“ค่าจ้าง” หมายความว่า เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นค่าตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ ไม่ว่าจะคำนวณตามระยะเวลาหรือคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้ในวันหยุดและวันลาซึ่งลูกจ้างไม่ได้ทำงานด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกำหนด คำนวณหรือจ่ายในลักษณะใดหรือโดยวิธีการใด และไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร

“วันทำงาน” หมายความว่า วันที่กำหนดให้ลูกจ้างทำงานตามปกติ

“ผู้ประกันตน” หมายความว่า ผู้ซึ่งจ่ายเงินสมทบอันก่อให้เกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้

“การคลอดบุตร” หมายความว่า การที่ทารกออกจากครรภ์มารดาซึ่งมีระยะเวลาตั้งครรภ์ไม่น้อยกว่ายี่สิบแปดสัปดาห์ไม่ว่าทารกจะมีชีวิตรอดอยู่หรือไม่

“ทุพพลภาพ” หมายความว่า การสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือของร่างกาย หรือสูญเสียสภาวะปกติของจิตใจจนไม่สามารถทำงานได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนด

“ว่างงาน” หมายความว่า การที่ผู้รับประกันตนต้องหยุดงานเนื่องจากนิติสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานสิ้นสุดลง

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนประกันสังคม

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานประกันสังคม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการประกันสังคม

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการประกันสังคม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

อธิบาย คำว่า ลูกจ้าง ตามความหมายของกฎหมายประกันสังคม หมายถึงผู้ซึ่งทำงานให้กับนายจ้างโดยได้รับค่าจ้างจากบริษัทหรือสถานประกอบการ ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรและอยู่ในตำแหน่งใด หากรับค่าจ้างหรือเงินเดือนของบริษัทหรือสถานประกอบการแล้วถือว่าเป็นลูกจ้างที่จะต้องส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมทั้งสิ้น เช่น ผู้จัดการ ผู้อำนวยการบริษัท เป็นต้น ยกเว้นลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้านหรือคนใช้ตามบ้าน เป็นต้น ไม่อยู่ในข่ายบังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ทั้งนี้เจ้าของบ้านจะต้องไม่ประกอบธุรกิจการค้าใด ๆ ที่จะให้คนใช้ไปทำธุรกิจนั้นด้วย หากนายจ้างประกอบธุรกิจการค้าและให้คนใช้ไปช่วยงานด้านธุรกิจการค้าเช่นนี้ คนใช้นั้นก็ถือว่าเป็นลูกจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคมทันที

“นายจ้าง” หมายความว่าถึงเจ้าของบริษัทที่ไม่รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากบริษัทเลย และหมายรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้างโดยไม่รับเงินเดือนจากบริษัทด้วยเช่นกัน และในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลหมายถึงผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย แต่ทั้งนี้จะต้องไม่รับค่าจ้างจากบริษัทด้วยเช่นกัน และหมายรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล ให้ทำการแทนด้วย

สรุป ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายประกันสังคมนั้น ผู้ที่เป็นลูกจ้างคือผู้ที่ทำงานแล้วได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างทุกคนจากบริษัทหรือสถานประกอบการ ส่วนผู้เป็นนายจ้างคือเจ้าของบริษัทหรือบุคคลใด ๆ ที่ทำการแทนเจ้าของบริษัทและ

“ค่าจ้าง” ได้แก่เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้างทั้งในวันทำงานปกติและวันหยุด เพื่อตอบแทนในการที่ลูกจ้างทำงานให้แก่นายจ้างในเวลาทำงานปกติ อาทิเช่น เงินเดือน เบี้ยเลี้ยงเงินประจำตำแหน่ง เงินค่าน้ำมันรถ ค่าอาหารกลางวัน เป็นต้น รวมทั้งเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันลาด้วยอันเป็นกรณีของลูกจ้างที่มีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันหยุดหรือลูกจ้างประจำที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นรายเดือนและมีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันหยุดและวันลาด้วย ไม่ว่าจะกำหนดจำนวนหรือจ่ายให้ในลักษณะใดก็ตาม โดยวิธีการใดก็ตาม และไม่ว่าจะเรียกชื่อเป็นอย่างไร หากเป็นการจ่ายให้เพื่อตอบแทนการที่ลูกจ้างทำงานให้โดยการจ่ายให้เป็นประจำและสม่ำเสมอถือว่าเป็นค่าจ้างทั้งสิ้น

“วันทำงาน” หมายถึงวันที่นายจ้างกำหนดให้ลูกจ้างทำงาน ตัวอย่างเช่น วันจันทร์ถึงวันศุกร์หรือวันจันทร์ถึงวันเสาร์ เป็นต้น และในวันที่ทำงานนั้นนายจ้างจ่ายค่าจ้างให้ด้วย ซึ่งจะดูนำมาคำนวณเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมทุกครั้งที่ถูกจ้างได้รับค่าจ้าง

“ผู้ประกันตน” หมายถึงลูกจ้างและบุคคลผู้ประกอบอาชีพอิสระทั่วไปที่ได้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมตามอัตราที่กฎหมายกำหนด คือกรณีเป็นลูกจ้างได้จ่ายเงินร้อยละ 1.5 ของค่าจ้างที่ถูกจ้างได้รับในแต่ละวันแต่ละอาทิตย์หรือแต่ละเดือน แล้วแต่ประเภทของลูกจ้าง หรือกรณีเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีใช้ลูกจ้าง จะต้องจ่ายร้อยละ 3 ของค่าจ้างเฉลี่ยที่ได้รับในแต่ละเดือน หรือตามเกณฑ์ที่สำนักงานประกันสังคมคำนวณและประกาศกำหนด เมื่อลูกจ้างได้จ่ายเงินสมทบหรือถูกหักเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมไปแล้ว จะทำให้ลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดและถือว่าเป็นผู้ประกันตามกฎหมายฉบับนี้แล้ว

“การคลอดบุตร” หมายถึงการที่ทารกออกพ้นจากครรภ์มารดาภายหลังจากมีการตั้งครรภ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 28 สัปดาห์ หรือ 7 เดือน ลูกจ้างจึงจะได้รับสิทธิประโยชน์การคลอดบุตรตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ว่าทารกที่คลอดออกมานั้นจะมีชีวิตรอดหรือไม่ และผู้นั้นต้องเป็นผู้ประกันตนอยู่ในระยะเวลาดังกล่าวไม่น้อยกว่า 7 เดือนด้วยเช่นกัน

“ทุพพลภาพ” หมายถึงการสูญเสียอวัยวะหรือการสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานโดยสิ้นเชิงหรือสูญเสียสภาวะปกติของจิตใจจนไม่สามารถทำงานได้ ทั้งนี้การที่ผู้นั้นจะได้รับสิทธิประโยชน์หรือการวินิจฉัยว่าทุพพลภาพหรือไม่จะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการแพทย์กำหนด

“ว่างงาน” หมายถึงการที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงาน หรือต้องออกจากงาน หรือถูกเลิกจ้างไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ อันทำให้ความผูกพันตามกฎหมายที่จะเป็นนายจ้างและลูกจ้างสิ้นสุดลง บุคคลผู้นั้นจะได้สิทธิประโยชน์จากการว่างงานในเงื่อนไขและระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด

“กองทุน” หมายถึงกองทุนประกันสังคม

“สำนักงาน” หมายถึงสำนักงานประกันสังคม ทั้งในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัดทุก ๆ จังหวัด

“คณะกรรมการ” หมายถึงคณะกรรมการประกันสังคมของสำนักงานประกันสังคม

“กรรมการ” หมายถึงกรรมการประกันสังคม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

๒๕๖๒ ๒๕๖๒ ๒๕๖๒ ๒๕๖๒ ๒๕๖๒ ๒๕๖๒ ๒๕๖๒ ๒๕๖๒ ๒๕๖๒ ๒๕๖๒

“รัฐมนตรี” หมายถึงรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งในขณะนี้

(พ.ศ. 2540) ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพราะสำนักงานประกันสังคมเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมขณะนี้ โดยมีเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบ

**มาตรา 6** ในการคำนวณค่าจ้างเพื่อการออกเงินสมทบ ให้ถือเอาค่าจ้างที่คิดเป็นรายเดือนเป็นเกณฑ์คำนวณ

ในการคำนวณค่าจ้างที่มีใช้ค่าจ้างรายเดือนให้เป็นค่าจ้างรายเดือน ให้ถือว่าค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับจริงในเดือนใดเป็นค่าจ้างรายเดือนของเดือนนั้น

เพื่อประโยชน์ในการนับระยะเวลาการส่งเงินสมทบของผู้ประกันตน ให้ถือว่าเงินสมทบที่หักจากค่าจ้างที่จ่ายให้ลูกจ้างในเดือนใดเป็นการจ่ายเงินสมทบของเดือนนั้น และไม่ว่าเงินสมทบนั้นจะได้หักไว้หรือนำส่งเดือนละกี่ครั้ง ให้ถือว่ามีระยะเวลาในการจ่ายเงินสมทบเท่ากับหนึ่งเดือน

**อธิบาย** การคำนวณค่าจ้างเพื่อการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมปัจจุบัน มาตรา 6 กำหนดให้คำนวณจากค่าจ้างที่คิดเป็นรายเดือนแทนการคำนวณค่าจ้างที่คิดเป็นรายวันแบบเก่า

ในการคำนวณค่าจ้างที่มีใช้ค่าจ้างรายเดือนให้เป็นค่าจ้างรายเดือน เช่น ค่าจ้างชั่วคราว ค่าจ้างรายวัน เป็นต้น มาตรา 6 วรรคสองให้ถือว่าค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับจริงในเดือนใดเป็นค่าจ้างรายเดือนของเดือนนั้น

**ตัวอย่างเช่น** ผู้ประกันตนทำงานจริงในเดือนกันยายน 2539 เป็นจำนวน 10 วัน เมื่อได้มีการนำส่งเงินสมทบแล้ว ให้ถือว่าได้นำส่งเงินสมทบเท่ากับ 1 เดือน กรณีนี้จะทำให้ลูกจ้างที่ทำงานชั่วคราวทำงานเป็นรายวัน รายชั่วโมง จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น

นอกจากนี้ในวรรคสามกำหนดอีกว่า เงินสมทบที่นายจ้างหักจากค่าจ้างที่จ่ายให้กับลูกจ้างในเดือนใดถือเป็นการจ่ายเงินสมทบของเดือนนั้นไม่ว่านายจ้างจะหักไว้กี่ครั้งหรือนำส่งเดือนละกี่ครั้งก็ตาม ให้ถือว่ามีระยะเวลาในการจ่ายเงินสมทบเท่ากับ 1 เดือน ทั้งนี้ถือเป็นประโยชน์ให้กับผู้ประกันตนในการคำนวณการจ่ายเงินสมทบและได้รับสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายนั่นเอง

**มาตรา 7** ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้



อธิบาย ขณะนี้ (พ.ศ. 2540) รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (น่าจะเป็น) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มิใช่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพราะ ขณะนี้สำนักงานประกันสังคมขึ้นอยู่กับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มิได้ขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย ดังนั้นจึงควรอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมที่มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ได้ไม่เกิน อัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ กำหนดการยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

สำหรับกฎกระทรวงนั้นจะมีผลใช้บังคับเมื่อได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

# ลักษณะ 1

## บททั่วไป

### หมวด 1

#### คณะกรรมการประกันสังคม

##### องค์คณะของคณะกรรมการประกันสังคม

มาตรา 8 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประกันสังคม” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข และผู้แทนสำนักงานประกันสังคมเป็นกรรมการ กับผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้างฝ่ายละห้าคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขาธิการเป็นกรรมการ และเลขานุการ

คณะกรรมการจะแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการก็ได้

รัฐมนตรีจะแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคนให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการก็ได้ ซึ่งในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางระบบงานประกันสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแรงงาน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น

**อธิบาย** ในสำนักงานประกันสังคมให้มีคณะกรรมการประกันสังคมอันประกอบไปด้วย ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง เพราะสำนักงานประกันสังคมขึ้นอยู่กับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมนั่นเอง นอกจากนี้ คณะกรรมการประกอบไปด้วย

1. ผู้แทนกระทรวงการคลัง 1 คน
2. ผู้แทนสำนักงานประกันสังคม 1 คน
3. ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง 5 คน
4. ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง 5 คน

5. เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการประกันสังคม โดยคณะกรรมการฯ จะแต่งตั้งบุคคลใดที่เหมาะสมเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการอีก 1 หรือ 2 คนก็ได้

นอกจากนี้ในวรรคสามกำหนดอีกว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จะแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 5 คนเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการก็ได้ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ

5 คนดังกล่าวอย่างน้อยจะต้องมีความเชี่ยวชาญด้านประกันสังคม ด้านการแรงงาน ด้านการแพทย์ ด้านกฎหมาย และด้านอื่น ๆ ประเภทละ 1 คน รวมเป็นองค์คณะของคณะกรรมการประกันสังคม

### อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประกันสังคม

มาตรา 9 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

(2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกา การออกกฎกระทรวง และระเบียบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(3) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน

(4) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน

(5) พิจารณางบดุลและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

(6) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการอื่นหรือสำนักงาน

(7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการต่อไปก็ได้

อธิบาย คณะกรรมการประกันสังคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

(2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกา การออกกฎกระทรวง และระเบียบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(3) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน

(4) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน

(5) พิจารณางบดุลและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

(6) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการอื่นหรือสำนักงาน

(7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ทั้ง 7 ข้อดังกล่าว คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาและดำเนินการต่อไปก็ได้

### วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการหรือที่ปรึกษา

**มาตรา 10** กรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะแต่งตั้งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

**อธิบาย** กรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 2 ปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งเข้ามาอีกก็ได้ แต่จะอยู่เกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้ คือกรรมการหรือที่ปรึกษาแต่ละคนจะอยู่ในตำแหน่งนานที่สุดไม่เกิน 4 ปีติดต่อกันนั่นเอง

### การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการหรือที่ปรึกษา

**มาตรา 11** นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 10 กรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) รัฐมนตรีให้ออก
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลในประเภทเดียวกันตามมาตรา 8 เป็นกรรมการแทน และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งที่ปรึกษาเพิ่มขึ้นในระหว่างที่ที่ปรึกษาซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาเพิ่มขึ้นนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของที่ปรึกษาที่ได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

**อธิบาย** นอกจากกรรมการหรือที่ปรึกษาจะพ้นจากตำแหน่งไปเพราะครบวาระแล้ว อาจพ้นจากตำแหน่งอีกเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) รัฐมนตรีให้ออก
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้

กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในกรณีที่กรรมการคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลในสาขาเดียวกับผู้พ้นจากตำแหน่งนั้นเป็นกรรมการแทน และผู้ที่เข้าดำรงตำแหน่งแทนนั้น จะอยู่ในตำแหน่งได้เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ตนได้เข้าไปทำหน้าที่นั้น

ในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งที่ปรึกษาเพิ่มในระหว่างวาระของคณะกรรมการ ให้ที่ปรึกษาที่ได้รับแต่งตั้งเพิ่มนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของที่ปรึกษาของคณะกรรมการนั้น

**มาตรา 12** ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งดำรงตำแหน่งครบตามวาระแล้ว แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นให้ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

**อธิบาย** ในกรณีที่กรรมการประกันสังคมคนใดคนหนึ่งหรือทั้งหมดอยู่ในตำแหน่งจนครบวาระแล้ว แต่รัฐมนตรียังมีได้แต่งตั้งกรรมการคนใหม่หรือชุดใหม่เข้าทำหน้าที่กรรมการประกันสังคม ให้กรรมการคนเก่าหรือยุคเก่าปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ต่อไป

### **องค์คณะประชุมกรรมการ**

**มาตรา 13** การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

**อธิบาย** ในการประชุมคณะกรรมการประกันสังคม จะต้องมีการประชุม ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งขององค์คณะกรรมการ จึงจะถือว่าเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจมาประชุมด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมเป็นการชั่วคราว

ที่ประชุมมีมติในเรื่องใด ให้ถือเสียงข้างมากของที่ประชุมเป็นหลัก โดยที่กรรมการ 1 คน มี 1 เสียง ในกรณีที่คะแนนเสียงออกมาเท่ากัน มาตรา 13 วรรคสาม กำหนดให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มอีก 1 เสียงถือเป็นเสียงชี้ขาด

หมายเหตุ โดยปกติในการลงมติในที่ประชุม ประธานการประชุมจะไม่ออกเสียง

### **คณะกรรมการการแพทย์**

**มาตรา 14** ให้มีคณะกรรมการการแพทย์คณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นมีจำนวนรวมกันไม่เกินสิบหกคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งและผู้แทนสำนักงานเป็นกรรมการและเลขานุการ

ประธานกรรมการและกรรมการอื่นตามวรรคหนึ่งให้แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพเวชกรรม สาขาต่าง ๆ และให้อยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

ให้นำมาตรา 10 วรรคสอง มาตรา 11 มาตรา 12 และมาตรา 13 มาใช้บังคับโดยอนุโลม **อธิบาย** โดยที่การดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคมส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลผู้ประกันตนที่เจ็บป่วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีคณะกรรมการแพทย์เพื่อวินิจฉัยโรค และลักษณะของการเจ็บป่วยว่าจะจัดอยู่ในสิทธิประโยชน์ประเภทใด และจะได้รับค่ารักษาพยาบาล และเงินช่วยเหลือจากกองทุนประกันสังคมเท่าใด คณะกรรมการการแพทย์จะมีจำนวนรวมกันไม่เกิน 16 คน ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี และมีผู้แทนสำนักงานประกันสังคมเป็นกรรมการและเลขานุการ

ประธานกรรมการและกรรมการการแพทย์แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาชีพเวชกรรม (แพทย์) สาขาต่าง ๆ และให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่ไม่เกิน 2 วรรคติดต่อกัน ส่วนวิธีการอยู่ในตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งให้เป็นเช่นเดียวกับของคณะกรรมการประกันสังคม

### **อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการแพทย์**

**มาตรา 15** คณะกรรมการการแพทย์มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานในการให้บริการทางการแพทย์
- (2) กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในการรับบริการทางการแพทย์ของผู้ประกันตามมาตรา 59 มาตรา 63 มาตรา 66 มาตรา 68 มาตรา 70 และมาตรา 72
- (3) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 64

(4) ให้คำปรึกษาและแนะนำในทางการแพทย์แต่คณะกรรมการ คณะกรรมการอุทธรณ์ และสำนักงาน

(5) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การแพทย์หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

**อธิบาย** คณะกรรมการแพทย์มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานในการให้บริการทางการแพทย์

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในการรับบริการทางการแพทย์ ของผู้ประกันตนตามมาตรา 59 มาตรา 63 มาตรา 70 และมาตรา 72

(3) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 64

(4) ให้คำปรึกษาและแนะนำในทางการแพทย์แก่คณะกรรมการ คณะกรรมการอุทธรณ์ และสำนักงาน

(5) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การแพทย์หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

### **คณะอนุกรรมการหรือคณะอนุกรรมการการแพทย์**

**มาตรา 16** คณะกรรมการหรือคณะกรรมการการแพทย์จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อ พิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการการแพทย์ มอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้นำมาตรา 13 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

**อธิบาย** คณะกรรมการประกันสังคมหรือคณะกรรมการการ แพทย์จะแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการประกันสังคมหรือคณะอนุกรรมการการแพทย์เพื่อช่วยการปฏิบัติงานหรือช่วยในการ ใช้ดุลพินิจพิจารณาการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการประกันสังคมหรือคณะกรรมการ การแพทย์มอบหมายก็ได้

วิธีการประชุมคณะอนุกรรมการ ให้ใช้รูปแบบเดียวกับการประชุมกรรมการประกันสังคม

**มาตรา 17** คณะกรรมการ คณะกรรมการการแพทย์ และคณะอนุกรรมการมีอำนาจสั่งให้ บุคคลใดบุคคลหนึ่งส่งเอกสารหรือข้อมูลที่จำเป็นมาพิจารณาได้ ในการนี้จะสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง มาชี้แจงด้วยก็ได้

**อธิบาย** คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการทุกชุดของสำนักงานประกันสังคมมีอำนาจ สั่งให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งส่งเอกสารหรือส่งข้อมูลที่จำเป็นมาเพื่อให้ประกอบการพิจารณา หรือจะสั่ง ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมาชี้แจงต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการก็ได้